

Nr 581

Av herr Gustafson i Göteborg och fröken Elmén, om utredning rörande den allmänna tilläggs pensioneringen såvitt avser utländsk arbetskraft inom svenska handelsflottan.

(Lika lydande med motion nr 506 i Första kammaren)

Antalet anställda i den svenska handelsflottan är f. n. ca 22 000 personer. Av dessa utgöres ungefär en tredjedel av utländska medborgare. Danmark, Finland och Norge är hemländer för ungefär hälften av den utländska arbetskraften. Det är realistiskt att räkna med att den svenska handelsflottan även i fortsättningen kommer att rekrytera utländsk arbetskraft i betydande omfattning.

Att speciella förhållanden råder inom handelsflottan framgår också av den särlagstiftning, som tillämpas för denna näringsgren. Sålunda finns exempelvis en sjömanslag, en sjöarbetstidslag och en särskild förordning för sjömansskatt.

Den allmänna tilläggs pensioneringen (ATP) innehåller speciella regler för utländska medborgare. Reglerna är mindre generösa beträffande pensionsförmånerna för den utländska arbetskraften. Då denna, som tidigare nämnts, utgör en ovanligt stor del av de anställda inom sjöfarten, har man stadgat, att redarna skall erlägga något lägre ATP-avgifter för handelsflottans personal än normalt. Vi finner stadgandet logiskt med utgångspunkt från gällande regler om utlänningarnas mindre gynnade ställning inom ATP-lagen.

Det är emellertid i många fall mycket olyckligt att utländska medborgare i svensk tjänst behandlas annorlunda då det gäller anställningsvillkor, såsom pensionstryggheten, än sina svenska kolleger. Den hittills vägledande principen har varit likabehandling. Det kan därför ifrågasättas om inte ATP-lagen borde reformeras så, att full jämställdhet skulle råda mellan utlänningar och svenska medborgare. Ett förslag i denna riktning har framförts av Tjänstemännens centralorganisation till statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet i en skrivelse den 29 november 1960.

Enligt 54 § i ATP-lagen äger Konungen emellertid rätt att sluta konventioner angående tillämpningen av lagen på utländska medborgare. Härigenom finns möjlighet att åstadkomma lättnader i fråga om restriktiva särbestämmelser som lagen innehåller för utlänningar. Man har anledning att vänta att Sverige kommer att sluta konventioner med flera länder. Vi vill

här betona att det är angeläget att överenskommelserna träffas snabbt. Skälet härför är att de samordningsförhandlingar i pensionsfrågan mellan olika arbetsmarknadsorganisationer — som blev följden av ATP-lagens införande och som gällde en anpassning av tidigare pensionsvillkor till folkpensioneringen och ATP — inte ledde till tillfredsställande lösningar för utländska medborgare. De utländska sjöbefäl, som tjänstgör i svenska handelsflottan, hade tidigare samma pensionsvillkor som svenska sjöbefäl. Nu har de däremot sämre villkor, eftersom ATP ingår i sjöbefälens tjänstepensionering. Förhållandet är detsamma för åtskilliga utländska tjänstemän på den övriga svenska arbetsmarknaden. I samband med genomförandet av pensionsreformen uttalades från alla håll att införandet av en allmän tilläggspensionering inte skulle tas till intäkt för försämringar av tidigare gällande pensions- och anställningsvillkor.

Om här berörda problem kan lösas genom att vårt land träffar överenskommelser med andra länder om den utländska arbetskraftens ATP-villkor, bör, som vi tidigare framhållit, Kungl. Maj:t handla med största skyndsamtet. Genom överenskommelserna kan också svenska medborgare i utländsk tjänst erhålla tryggare anställningsvillkor i pensionshänseende. Då särskilda förhållanden råder inom handelsflottan, är det emellertid mindre sannolikt att konventioner löser problemen. Mycket talar för att man skulle kunna nå den bästa lösningen genom sådan ändring av ATP-lagen att denna innehåller särskilda bestämmelser för utländsk arbetskraft inom svenska handelsflottan. Dessa ändringar bör syfta till att möjliggöra likabehandling av svensk och utländsk arbetskraft.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes därför,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en särskild utredning om ATP-villkoren för utländsk arbetskraft, anställd i den svenska handelsflottan, och förelägga riksdagen de förslag till lagändringar som utredningsarbetet kan föranleda samt att Kungl. Maj:t i övrigt måtte beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1961

Sven Gustafson

i Göteborg

Brita Elmén
